

Kazalo šolskih zamud pri ljudski šoli v Poljanah v drugi polovici meseca sušca 1890.

Tekoča številka	Učencev		Rod. ali njih nam.			Med temi opravičeni neopravičeni naznanjeni posvarjeni kaznevani	Že poprej	Sklep krajnega šolskega sveta gledé na		Kazenska določila c. kr. okr. š. sveta						
	ime in priimek	rojstno leto	ime in priimek	opra- vek	stano- vališče h. št.			uzrok šolskih zamud	kazenski nasvêt	globa		zapor				
										gld.	kr.	dni	ur			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
1	L. I.	1881	Janez	kmeto- valec	Polj. 18	4	1	3	16	2	1	neopravi- čen, zani- krnost	3 gld.			
2	L. I.	1880	Jožef	"	Hotar. 9	2	—	2	0	0	0	se je opra- včil	—			
3	14 otrok		je	imelo		18	18									

Naši dopisi.

Z Goriškega. (Konec). Končno pa ljubezniva „Soča“ ni pozabila niti naših učiteljic. Nikakor ji ne gre v glavo, da se nekatera učiteljica poroči. Odločno pa trdi: „da nima dežela od njih toliko dobrote, kolikor žrtvuje za podporo in vzdrževanje izobraževališča ženskega . . . za mnoge je zavod, da se laže in bolje pomože . . . Naklade, ki jih kmet plačuje . . . so „dota“, ki jo je primoran plačevati tujim otrokom . . . vender se godi krivica kmetu; še večja bi se jim pa godila, ako bi se jim plača vzvišala . . .“ Tako je počastila „Soča“ naše učiteljice, med tem, ko se je nedavno hudovala, da se v Gorici zida novo žensko izobraževališče. Res strašanska nesreča, če se omoži kaka učiteljica! Še hvala Bogu, da dobimo pedagogično izobražene matere, ki hočejo in znajo svoje otroke prav vzgajati in učiti!

Čuditi se moramo „Soče“ nedoslednosti, katero sicer drugim tako rada očita, da niti 14 dni ni mogla ostati dosledna. Prej je trdila, da se otroci v novi šoli ničesa ne naučé, potem pa, da tudi duhovniki znorejo toliko, da naučé otroke čitati, pisati, računati. Ona trdi sicer, da družega kmetu ni potreba. Hvala Bogu, da je narod naš drugega mnenja, ker neče zaostati v omiki za svojimi sosedi. Neizobraženost je najdražja stvar na svetu.

Res smešna pa je trditev, naj bi se pustili (za zdaj — potem bi se še tod odstranili!) učitelji samo tam, kjer duhovnik ne more poučevati v šoli. Teda o rednem in stalnem umeščenju učiteljev bi ne bilo govora. Morda bi nam gospoda še toliko ne dopustila stalnosti, kakor jo ima vsak posel pri kmetu, kateri mu mora določen čas prej službo odpovedati.

Na pravem mestu glave pač nima, kdor s takimi trditvami prihaja na dan.

Zopet je dregnila „Soča“ ob moralno stran, rekoč: Učitelje bi trebalo strože izbirati ne le po znanji, ampak tudi po „moralnem“ obnašanju. Ponavljamo, da smo učitelji sami za to, da bi med nami ne bilo nikogar, kateremu bi se moglo kaj očitati gledé morale. Čudno pa se nam zdi, da „Soča“ pozna moralo le pri učiteljih. Vsak stan ima nevredneže med seboj, ki dotičnemu stanu niso na čast, toda samo zlo b en č lo v e k more zategadelj napadati ves dotični stan.

Kar pa se tiče trditve, da hočemo učitelji „proti mirni pobotnici letnih 600 gld.“ plače dobivati, kakor duhovniki, ki študirajo 12 let, a učitelji le 4 leta (!) — odgovorili bi vam lahko na dolgo in široko, toda zadostujejo naj samo dve tri besede. Kdo pa pravi, da je učitelju treba samo po 4 leta študirati? Večina izmed njih se mora po 8, 10 ali 12 let truditi z ukom, predno si pripori uboren košček kruha, katerega nam zavideate, v tem, ko skrbi za duhovnika država od prvega hipa, ko stopi v bogoslovje. Ali gospoda ne vé, da je z duhovnikovo plačo združenih še vse polno dohodkov. Učitelj pa ima svoje plače komaj toliko, kolikor imajo duhovniki kot nameček.

Dopis se je nehoté nategnil, in ko bi hoteli odgovarjati, kakor zaslužijo naši nasprotniki, napisali bi polno knjigo.

—e—

Iz Čemšenika. Umrl je 3. m. m. tukajšnji župnik g. Jakob Tomelj; idočega k bolniku s svetotajstvi je zadela kap in zgrudil se je nezavesten na tla;

pripeljali so ga v župni dvorec, kjer je malo ur pozneje izdihnil blago svojo dušo.

Pokojnik je bil jako vnet za prosveto in omiko milega naroda. Služboval je dalj časa v Ambrusu na Dolenjskem. Kakor berem v knjigi „Novomeško okrajno glavarstvo“, sezidali so ondi l. 1887. novo šolsko poslopje. Pisatelj pravi doslovno: „V to svrhu se je mnogo trudil g. župnik Jak. Tomelj. Z olepšavo župnijske cerkve in s tem činom si je postavil nepozaben spomenik. Bog ga ohrani še mnogo let!“ Žal, da se ta želja cenjenega g. pisatelja ni izpolnila, kajti

danes krije hladna zemlja telesne ostanke blagega pokojnika. Sam je večkrat pripovedoval, koliko skrbi in truda ga je stalo, predno je bilo dogotovljeno šolsko poslopje v Ambrusu. Vselej pa je tudi dostavil, da mu tega še nikdar ni bilo žal in da ga srčno veseli, da imajo nekdanji njegovi župljani tako lično šolo.

Naj bodo te kratke vrstice mal spomenik vrlému možu, trajnejšega in častnejšega si je postavil s svojim delovanjem sam. Počivaj torej mirno blagi ljubitelj šole in učiteljstva slovenskega!

Vestnik.

Osobne vesti. G. Jan. Hutter, pomožni učitelj v Topli Rebri (novomeški okraj), gospodičina Anna Kočevarjeva, začasna učiteljica v Begnjah (logaški okraj) in g. Stefan Primožič, začasni učitelj v Postojni, so se v teh službah stalno umestili. Drugi učitelj v Vipavi, g. Karl Česnik, dobil je stalno službo v Zagorji (postojnski okraj), njegovo mesto v Vipavi pa se je stalno podelilo g. Janezu Raktelju, učitelju v Šent-Mihelu pri Novem mestu.

Gospodičina Marija Maroltova je koncem meseca sušca nastopila svojo novo službo na dekliški šoli pri sv. Jakopu v Ljubljani.

Umrli jeg. Ignacij Vencajz, nadučitelj pri sv. Križi pri Turnu, po daljšem bolehanju v 68. letu svoje dobe. Največ let svojega službovanja prebil je v tej službi, kjer je bil zelo priljubljen. Neusmiljeno vrši smrtna kosa svoje delo v našem stanu. Skoraj vsaka številka „U. T.“ mora priobčiti novo žrtev. V. m. p!

Iz poslednje seje vis. c. k. deželnega šolskega sveta v Ljubljani. Rešile so se prošnje gojencev krajskih srednjih šol za oproščenje ukovine v drugem polletju 1889/90. — Prošnji krajskih šolskih svetov v Godoviči in Zireh za olajšave gledé šolskega obiskavanja se nista uslišali, gledé jednake prošnje krajnega šolskega sveta v Spodnji Idriji pa se je temu prepustilo, da določi način olajšav. — Leopold Philippove šolske ustanove obdrža za prihodnje trilete iste jednorazrednice, katere so jih doslej imele, namreč šole v Lozicah, Rovtuh, Križih pri Trzici, Olševku, na Dolu (Mariathal) in v Zagradci. — Prošnja za pogrebni kvartal po umrlemu umirovljenem vadniškem učitelju se odbije, ker ne dostaje zakonite podlage. — Pritožba bivšega krajnega šolskega nadzornika, da se je baje neopravičeno odstavil od tega posla, izroči se pristojnemu okrajnemu šolskemu svetu. — Na podlagi disciplinarne preiskave je neki učitelj dobil ukor. — Za ekskurendni pouk pri Gorenjem Jezeru (logaški okraj) se določi letna nagrada 200 gld., ako temu sklepu pritrdi deželni odbor. — Poročilo okrajnega šolskega sveta o nadomestovanju dveh učnih močij v Metliki in učitelja v Podzemlju se vzame na znanje. — Za nadomestovanje na ljudskih šolah v Metliki in v Kranji se dovolijo nagrade.

Iz našega društva. Ako bode vreme ugodno, priredi društvo prvi izlet dne 24. t. m. popoldne v Podutik.

Iz vdovskega društva. Pri odhrovi seji dne 10. t. m. je bilo navzočih 11 društvenikov. Nasvetovane izpremembe društvenih pravil so se soglasno vzprejele kot podlaga za daljne obravnave. Kaj več o tem v prihodnji številki.

Katekizmi v ljudskih šolah. Mnogo se je že pisalo o tej zadevi v političnih, šolskih in tudi cerkvenih listih naših. Poudarjalo se je, da so katekizmi za naše šole močno zastareli in da trebajo korenite preuredbe gledé tvarine in jezika. Iste potrebe naglašale so se tudi gledé „Zgodeb sv. pisma“. — Poslanec Russ je v državnem zboru vprašal ministra Gautscha, ali ne misli ukreniti potrebnih korakov, da dobimo boljših katekizmov. Minister je pa odgovoril poslancu Russu, da naučno ministerstvo že ima jeden rokopis katekizma, a družih da še pričakuje. Vsekakor pa utegne biti kmalu potrjen kak rokopis novega katekizma. — Minister in poslanec Russ sta imela pred očmi gotovo le nemški katekizem. Ker pa na Slovenskem ne čutimo nič manjše potrebe novega katekizma („Uč. Tov.“ je že pred dvema letoma o tem pisal), zatò se nadajamo, da pristojna oblastva storijo potrebne korake, da dobimo novi katekizem v dobrem prevodu, ali pa dober izviren katekizem tudi v naše šole. „N. S.“

Arhivarjem v deželnem muzeji Rudolfinum je imenovan č. g. Anton Koblar, duhovnik v prisilni delalnici.

Eichlerjevi risarski zbirki je Lanzova dvorna tiskarna na Dunaji (I. Kohlmarkt Nr. 7) postavila znizano ceno. Zbirka (122 Farbentafeln nebst Lehranweisung) je izvrstno učilo pri nazornem nanku in risanju ter velja mesto 4 gld. 50 kr. zdaj samo 3 gld. 20 kr.

Nov način večerne rasvetljave v šolah. Na Dunaji je pred letom izročil šolski vodja in učitelj lepopisja g. E. Bayr mestnemu magistratu na podlagi temeljitega raziskovanja in opazovanja nov načrt za razsvetljavo v šolah. Po tem načrtu bi se šolske sobe pri večernem pouku razsvetljevale s posredno ali reflektirano svetlobo. Pred kratkim so po tem načrtu napravili poskušnjo. Dotična iz šolnikov, tehnikov in zdravnikov sestavljena komisija je spoznala, da se pri tem načinu razsvetljave senca popolnoma odstrani, da je svetloba po vsej sobi enakomerno razširjena in da se prehuda svetloba, kateri se pri sedanjem neposrednem razsvetljevanju ne more v okom priti, povsem zabrani. Otroci ne morejo v luč gledati, ker je ta z reflektorji zakrita, vrh tega se tudi vročina, ki jo navadne svetilnice izpuhtevajo zabranjuje. Komisija je tedaj sklenila, da se poskušnje nadaljuje in se ta način razsvetljave na praktično uporabo kar mogoče popolni.

Popravek. V zadnji številki „Učit. Tovarisa“, na 98. strani spodaj beri: plača tolikrat, po polgoldinarji, kolikor let je star; kdor pa z